

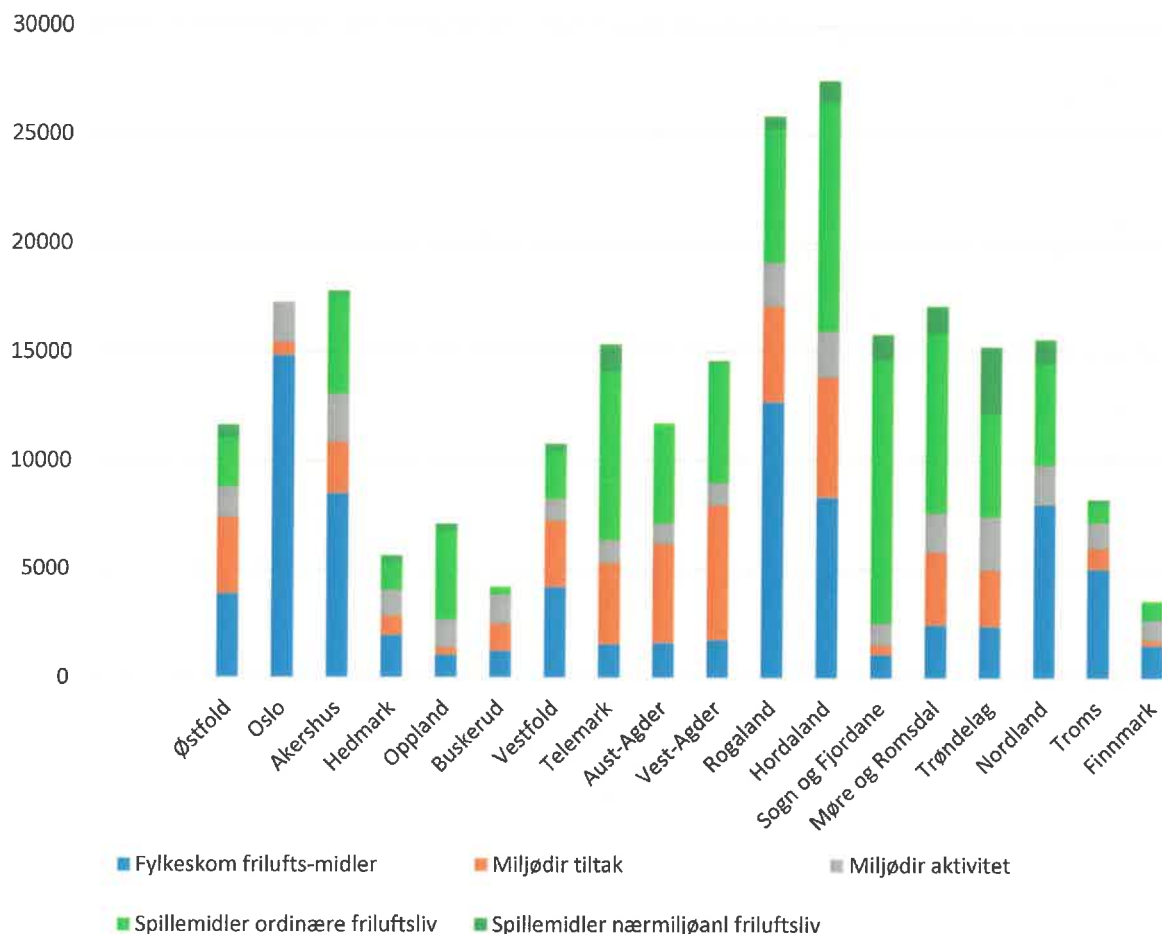
Store forskjeller i fylkeskommunenes prioritering av midler til friluftsliv

Hordaland fylkeskommune, tett fulgt av Rogaland, disponerte mest tilskuddsmidler til friluftslivsformål i 2018. Hvis en utligner per innbygger, er det imidlertid Sogn- og Fjordane som kommer best ut med 144 kr per innbygger. Det framgår av oversikter FL har innhenta.

Oversikten viser fylkeskommunenes egne tilskuddsmidler, spillemidler til anlegg for friluftsliv – både ordinære anlegg og nærmiljøanlegg, og de statlige friluftslivsmidlene fylkeskommunene fordeler til aktivitetstiltak og til tiltak i sikra friluftslivsområder.

Tilskuddsmidler til friluftslivformål fordelt på fylker.

Oversikten er basert på informasjon fra fylkeskommunene (fylkeskommunale midler) Kulturdepartementet (spillemidler) og Miljødirektoratet (tiltak i sikra friluftslivsområder og friluftslivsaktiviteter)

	Fylkeskom friluftsliv- midler	Miljødir tiltak	Miljødir aktivitet	Spillemidler ordinære friluftsliv	Spillemidler nærmiljøanl friluftsliv	Sum	Per inn- bygger
Østfold	3.882	3 500	1 370	2287	595	11.634	39,04
Oslo	(14.831)	600	1 850	0	0	17.281	25,38
Akershus	8.492	2350	2 190	4558	210	17.800	28,53
Hedmark	1.971	900	1 170	1300	300	5.641	28,63
Oppland	1.055	350	1 250	4139	300	7.094	37,33
Buskerud	1.255	1 250	1 320	379	0	4.204	14,86
Vestfold	4.185	3 050	990	2 212	338	10.775	42,93
Telemark	1.573	3.750	1.020	7.783	1.237	15.363	88,80
Aust-Agder	1 .639	4 550	910	4637	0	11.736	99,46
Vest-Agder	1.763	6.200	1.000	5.505	125	14.593	77,62
Rogaland	12.707	4.400	2.000	6.125	600	25.832	54,27
Hordaland	8.340	5.500	2.100	10.557	982	27.479	52,44
Sogn og Fjordane	1.100	450	980	12.132	1.167	15.829	143,90
Møre og Romsdal	2 .464	3.350	1.780	8.265	1.260	17.119	64,12
Trøndelag	2.401	2.600	2.430	4.767	3.059	15.257	33,02
Nordland	8.000	0	1.800	4.692	1.101	15.593	64,17
Troms	5.036	950	1.180	868	197	8.231	49,29
Finnmark	1.535	250	910	884	0	3.579	47,09
Sum	67.389	44.000	26.250	81.081	11.471	230.191	

Tabellen viser tallene som ligger til grunn for søylediagrammet på forrige side. Tilskuddsmidler til friluftslivsformål fra fylkeskommunene, spillemidlene og statlige friluftslivsmidler fordelt på fylker og totalsum fordelt per innbygger i fylkene. For Oslo er ikke egne midler tatt med i totalsummen fordi Oslo er både kommune og fylke, og kommunale midler ikke er del av oversikten. Alle tall i 1.000 kr.

Ulikhetene i fylkeskommunenes prioriteringer av midler til friluftslivsformål er særlig interessant i lys av regionreformen der fylkeskommunene får økt ansvar og flere friluftsliv oppgaver samtidig som flere fylker slås sammen. I mange av de nye regionene er det store ulikheter i hvordan de «gamle» fylkene har prioritert egne midler til friluftslivsformål og i prioritering av spillemidler til friluftslivsformål. Friluftsråd og friluftslivsorganisasjoner har en oppgave med å sette prioritering av friluftsliv på dagsorden i høstens valgkamp.

Når vi regner ut totale tilskuddsmidler via fylkeskommunene til friluftslivsformål per innbygger, kommer folk i Sogn og Fjordane desidert best ut. Her er det 144 kr per innbygger til å fremme friluftsliv, mens det bare er 15 kr per innbygger til å fremme friluftsliv i Buskerud. I mange av fylkene er det ca 50 kr per innbygger til friluftsliv. Det kan innvendes mot denne beregningsmåten at en rekke tilretteleggings- og aktivitetstiltak koster det samme nesten uavhengig av antall brukere.

Likevel er forskjellene per innbygger er antakelig det mest interessante tallet når budsjett skal forhandles i nye sammenslåtte fylker fra 2020. Vil Vestland følge opp de høye tallene fra Sogn og Fjordane, og vil Viken legge seg på nivået i Østfold, Akershus eller Buskerud? Sammenlikning med tall fra tidligere år viser at fylkeskommunenes prioritering av spillemidler til friluftslivsanlegg kan variere mye fra år til år, mens fylkeskommunenes prioritering av egne midler er mer stabile. Flere fylkeskommuner har imidlertid en moderat, men positiv utvikling i egne tilskuddsmidler.

Fylkenes totalbeløp til friluftsliv

Det totale tilskuddsbeløpet står på stedet hvil med ca 230 millioner. Det er et tankekors rett etter at et samla Storting har gitt tilslutning til ei offensiv friluftslivsmelding og samme år som regjeringa la fram en handlingsplan for friluftsliv med 176 tiltakspunkter. Statsbudsjettet for 2019 innebærer som kjent, mindre midler til sikring og tilrettelegging av friluftslivsområder enn 2018 budsjettet.

Folkehelsemeldinga som regjeringa la fram fredag 5. april vektlegger friluftsliv for å fremme fysisk aktivitet og gode nærmiljø. Eventuelle konkrete tiltakene for å fremme fysisk aktivitet vil imidlertid komme først i regjeringas handlingsplan for fysisk aktivitet, som skal ferdigstilles etter stortingets behandling av friluftsmeldinga. FL mener friluftslivets betydning for psykisk helse og potensialet med å legge til rette friluftslivsområder, f.eks. i form av friluftsporter, kunne vært tydeligere i Folkehelsemeldinga.

I 2016 var det Rogaland som disponerte desidert mest midler til friluftslivsformål, mens det i 2017 og 2018 var naboen i nord, Hordaland, som hadde mest midler. Rogaland brukte fortsatt mest av egne midler til friluftsliv, men prioriterte i mindre grad å bruke spillemidler til friluftslivsformål. Vi har også tatt med tallene fra Oslo, som hadde 14,8 mill i tilskuddsmidler, men funksjonen som både fylkeskommune og kommune gjør direkte sammenlikning vanskelig.

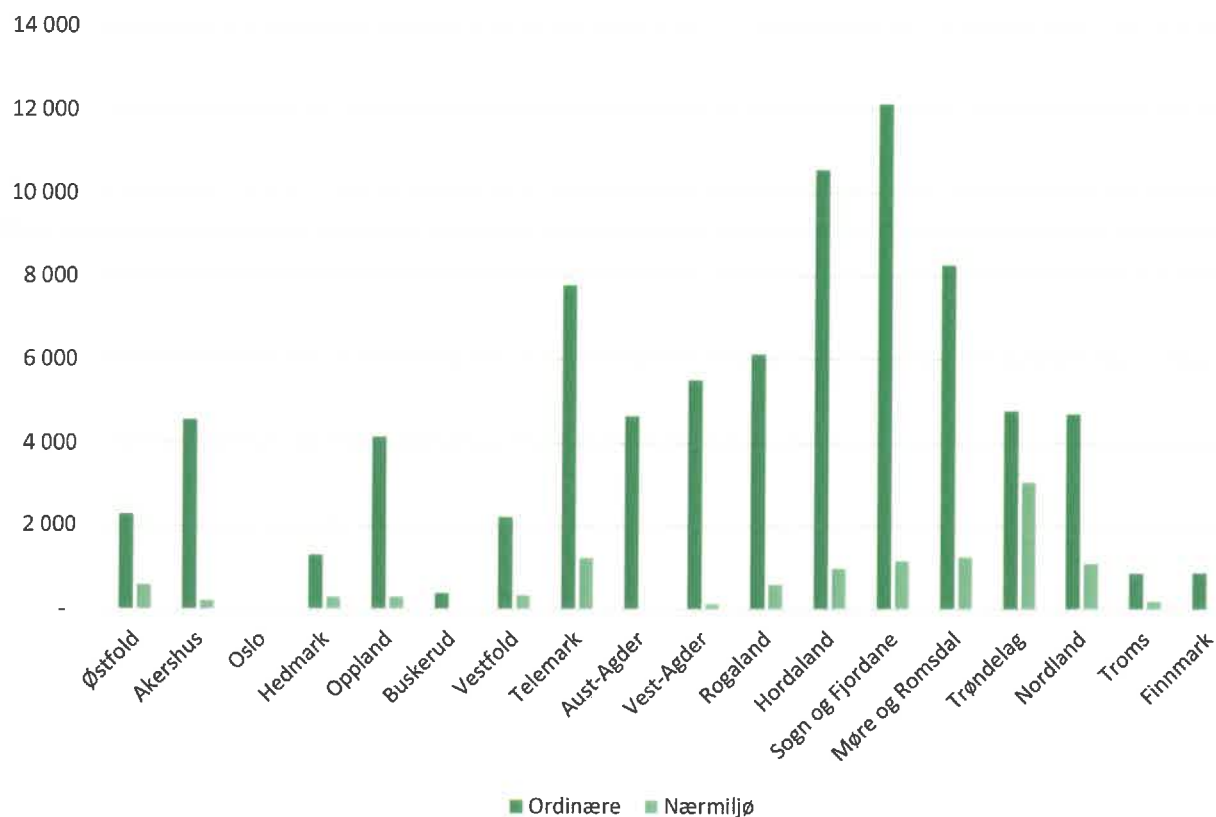
Mest spillemidler til friluftsliv i Sogn og Fjordane – minst i Oslo

Mest spillemidler til anlegg for friluftsliv brukte Sogn og Fjordane Fylkeskommune med 13,3 mill kr. Det utgjør 22 % av totale spillemidler til anlegg i fylket, og 90% av søknadene om spillemidler til anlegg for friluftsliv blei innvilga. En systematisk satsing på dagsturhytter i alle kommuner er hovedforklaringa.

I gjennomsnitt innvilges 30 % av spillemiddelsøknadene til anlegg for idrett og friluftsliv. I Akershus, Aust-Agder, Finnmark, Hedmark, Hordaland, Møre- og Romsdal, Nordland, Oppland, Sogn- og Fjordane, Telemark, Troms, Trøndelag, Vest-Agder, Vestfold og Østfold innvilges minst 30% av søknadsbeløpet til anlegg for friluftsliv. Det betyr at i godt over halvparten av fylkene prioriteres søknader til anlegg for friluftsliv høyere enn søknadene til anlegg for idrett.

I flere fylker er det imidlertid få søknader om spillemidler til anlegg for friluftsliv. Kombinasjonen av få søknader og lav innvilgelsesprosent gjør at det i enkelte fylker brukes svært lite spillemidler til anlegg for friluftsliv. Oslo hadde bare søknader til anlegg for friluftsliv for 2 mill kroner og innvilga ingen av disse. Buskerud har også prioritert friluftsliv så lavt at andelen til friluftslivsanlegg er 0%. I Akershus er det bare søkt om 5,7 mill kroner og sjøl om innvilgelsesprosenten er 83, brukes bare 3% av spillemidlene i fylket til anlegg for friluftsliv. I Finnmark, Hedmark, Rogaland, Troms, Vestfold og Østfold blei 5 % eller mindre av de totale spillemidlene til anlegg for friluftsliv.

Spillemidler til anlegg for friluftsliv i 2018. Tall i 1.000 kr

Fylke	Ordinære anlegg		Nærmiljøanlegg	
	Søknadsbeløp	Tilskudd	Søknadsbeløp	Tilskudd
Akershus	5.501	4.558	210	210
Aust-Agder	9.155	4.637	0	0
Buskerud	7.046	379	0	0
Finnmark	884	884	0	0
Hedmark	2.551	1.300	600	300
Hordaland	11.171	10.557	1.283	982
Møre og Romsdal	13.877	8.265	3.503	1.260
Nordland	10.646	4.692	1.697	1.101
Oppland	6.922	4.130	875	300
Oslo	1.955	0	0	0
Rogaland	21.877	6.125	2.244	600
Sogn og Fjordane	12.876	12.132	1.847	1.167
Telemark	10.147	7.783	1.852	1.237
Troms	1.828	868	497	197
Trøndelag	10.600	4.767	3.359	3.059
Vest-Agder	7.602	5.505	475	125
Vestfold	6.591	2.212	338	338
Østfold	3.003	2.287	595	595
Totalsum	144.232	81.080	19.375	11.471

Tabellen viser fylkesvis fordeling av søknadsbeløp og tildeling av spillemidler til anlegg for friluftsliv for ordinære anlegg og nærmiljøanlegg 2018. Alle beløp i 1.000 kroner

Fylkeskommunale midler: Rogaland mest totalt og Nordland mest per innbygger

Fylkeskommunene bestemmer sjøl hvor mye de bevilger av egne midler til friluftslivsformål. Avgrensingene mot andre sektorer som reiselivet, er ikke skarpe, så det kan være noen forskjeller mellom fylkene som skyldes ulik kategoriseringer. Fylkeskommunenes samla bevilgninger til friluftslivsformål øker med ca 3 mill kr. Variasjonen mellom fylkene er stor fra Rogaland som bevilger 12,707 millioner til Oppland 1,055 millioner, eller utregna per innbygger fra Nordland med 32,86 kr til Buskerud med 4,43 kr per innbygger. Innenfor enkelte av de nye fylkene er spriket også stort, og det blir interessant om sammenslåingene og nye oppgaver fører til en samla styrking eller om ny-fylkene velger lavest alternativ for pengebruk til friluftsliv.

Fem fylker reduserte sine friluftslivsbevilgninger fra 2017 til 2018; Hedmark, Buskerud, Telemark, Hordaland, og Nordland. Det er ikke noe godt signal når fylkeskommunene skal kjempe for økt ansvar og oppgaver i friluftslivsarbeidet.

Fylkeskommune	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Per innb. 2017	Per innb. 2018
Østfold			2.470	1.850	1.930	2.630	3.244	3.045	3.397	3.882	11,52	13,05
Oslo									14.193	14.831		
Akershus	2.880	3.840	3.515	3.870	4.900	4.864	5.365	4.981	5.430	8.492	8,84	13,61
Hedmark	1.440	610	1.330	1.548	1.890	2.170	3.340	2.990	2.280	1.971	11,57	9,98
Oppland		500	500	500	3.247	2.325	1.987	1.974	825	1.055	4,34	5,57
Buskerud	2.251	550	1.415	1.522	2.075	2.679	4.529	2.333	2.335	1.255	8,28	4,43
Vestfold	1.804	2.339	1.904	1.910	1.436	2.503	3.061	3.550	3.574	4.185	14,35	16,67
Telemark	114	1.225	125	2.821	2.833	2.744	2.408	1.250	3.100	1.573	17,92	9,08
Aust-Agder	677	690	698	673	1.473	2.488	1.652	1.069	1.411	1.639	12,06	13,94
Vest-Agder	1.121	1.140	1.711	6.301	1.699	1.199	1.688	1.536	1.552	1.763	8,30	9,40
Rogaland	9.065	7.351	10.204	11.061	9.971	9.865	10.488	13.381	11.875	12.707	25,05	26,71
Hordaland	2.460	5.580	7.422	5.812	6.873	8.210	7.383	6.682	8.677	8.340	16,59	15,90
Sogn og Fjordane	965	955		750	1.770	-	-	1.070	805	1.100	7,32	10,02
Møre og Romsdal	1.421	1.016	2.092	2.325	3.034	2.084	1.982	2.480	2.212	2.464	8,28	9,21
Trøndelag										2.401		5,20
Sør-Trøndelag	450	472	744	1.226	912	1.880	1.708	2.666	2.932		9,13	
Nord-Trøndelag	285	283	291	355	282	319	328	337	345		2,50	
Nordland	6.004	6.872	6.360	8.086	9.917	8.266	10.189	10.800	9.050	8.000	37,24	32,86
Troms	1.000	1.350	3.000	3.248	2.772	2.938	4.273	3.532	3.781	5.036	22,77	30,12
Finmark		67	331	120	440	410	620	645	635	1.535	8,36	20,23
Sum	31.936	34.840	44.112	53.978	57.454	57.574	64.245	64.321	64.216	67.398	12,13	
Oslo									14.193	14.831		21,78

Fylkeskommunenes bevilgning av eget budsjett til friluftslivsformål fra 2008 til 2017, og for 2017 og 2018 utregna per innbygger. Tallene for Oslo er ikke helt sammenliknbare siden Oslo er både kommune og fylke, og Oslo er ikke med i totalsummen. Oversikten er basert på informasjon fra fylkeskommunene.

Det er også store variasjoner i hva fylkeskommunene bruker friluftslivsmidlene til. Akershus fylkeskommune er den eneste som brukte midler til å sikre områder, mens Vest-Agder var den eneste i 2017.

Nå er driftsstøtte til friluftsråd den største enkeltposten, og bare Oppland fylkeskommune støtter ikke friluftsrådet i fylket økonomisk. Alle fylkeskommunene gir også støtte til Forum for natur og friluftsliv (FNF) i fylket – med unntak av Finnmark der det ikke blei søkt. Støtte til tilretteleggingstiltak utgjør en betydelig tilskuddspost, og under «annet» er det nok også betydelige beløp til tilrettelegging av områder. Fylkeskommunene har vært en viktig medspiller i

Turskiltprosjektet, og har sammen med Gjensidigestiftelsen bevilga betydelige midler til å skilte, merke og kartfeste turruter. Dette arbeidet må nå videreføres med spillemidler.

Fylkeskommunene medvirker også sterkt til skjærgårdstjenesten og til forvaltning og drift av friluftslivsområder. I fjor var det 8 fylkeskommuner som ikke ga driftstilskudd til friluftslivsorganisasjoner, mens antallet nå er redusert til fem (om en ser bort fra Nordland som ikke oppgir fordeling på formål). Det er en markert positiv endring i fylkeskommunenes støtte til friluftslivsorganisasjonene. I diskusjonen om rammevilkårene for både frivillige organisasjoner og friluftsråd er dette ulike prioriteringer i fylkene som det er vel verdt å drøfte. Driftsstøtte bygger opp under frivilligheten og organisasjonenes frie stilling, mens prosjektmidler blir styrende og mindre forutsigbart å forholde seg til. I flere fylker kan det være grunnlag for å drøfte budsjettpraksis opp mot mål for frivillighetspolitikken.

De fleste fylkeskommunene bevilger til dels betydelige midler til informasjons- og aktivitetstiltak, og mange har egne prosjekter og satsinger. En del slike prosjekter er også rapportert under «annet».

Fylke	Sik-ring	Til rette-legging	Drift/Skjærgård tjeneste	Info og aktivitets-tiltak	Drift friluftslivs-org	Drift friluftslivs-råd	Drift FNF	Annet	Sum 2017
Østfold		132	1.080	962		370	150		3.882
Akershus	1.000	304	804	3.070	817	936	350	1.212	8.492
Hedmark		972		654	190	40	115		1.971
Oppland		480		375			100	100	1.055
Buskerud		175	200			200	175	505	1.255
Vestfold			702	120	216	398	155	2.594	4.185
Telemark		200	230	225	550	153	120	345	1.573
Aust-Agder		328	15	157		569	70	500	1.639
Vest-Agder		737		45	70	741	70	100	1.763
Rogaland		1.075	2.057	1.082	884	3.160	50	4.399	12.707
Hordaland		1.198	2.030	180	1.178	2.623	125	1.000	8.340
Sogn og Fjordane					500	100	200	300	1.100
Møre og Romsdal		384	275	150	501	436	218	500	2.464
Trøndelag		1.941			180	180	100		2.401
Nordland									8.000
Troms		1.430		531		840	210	2.025	5.036
Finnmark					135	200		1.200	1.535
Sum	1.000	9.356	7.393	7.551	5.221	10.946	2.208	14.780	67.398

Fylkeskommunenes bevilgning av egne midler fordelt på formål i 2018. Nordland har ikke fordelt på formål. Alle tall er i 1.000 kroner.

Miljødirektoratet fordeler statlige friluftslivsmidler til fylkeskommunene

To statlige tilskuddsordninger til friluftslivsformål fordeles av Miljødirektoratet til fylkeskommunene som så fordeler til konkrete tiltak i fylket. De statlige midlene til tiltak er forbeholdt tilretteleggingstiltak i statlig sikra friluftslivsområder, dvs områder som er i offentlig eie eller har langvarig bruksavtale og klausul om at de ikke kan brukes til andre formål enn friluftsliv. Miljødirektoratet fordeler mellom fylkene ut fra 1) antall statlig sikra friluftslivsområder, 2) antall statlig eide områder og 3) antall forvaltningsplaner. I tillegg foretas det en skjønsmessig justering ut fra bl.a. hvor mye det er søkt om. Av totalt 44 millioner i 2018 var 2 mill forbeholdt tiltak for universell utforming. Fordelingsnøkkelen førte til at Vest-Agder mottok mest med 6,2 mill kr, mens Hordaland fikk 5,5 mill og Rogaland 4,4 mill. Nordland mottok ikke midler grunnet etterslep på tidligere bevilgninger. Finnmark mottok 0,25 mill, Heller ikke på denne ordningen har Oslo særlig

omfang på søknader og mottok bare 0,6 mill. Telemark mottok mest til tilrettelegging for universell utforming med 380.000, mens det i Oslo, Oppland, Møre og Romsdal, Nordland og Finnmark ikke blei tildelt midler til formålet. Nøkkelen til å få en større andel av de statlige midlene til tilrettelegging, er å sikre flere områder, utarbeide forvaltningsplaner og fremme søknader. Så enkelt – og så krevende.

Den andre statlige tilskuddsordningen som fordeles av Miljødirektoratet går til aktivitetstiltak. Her fordeles omtrent halvparten gjennom nasjonale friluftslivsorganisasjoner, som Norsk Friluftsliv og FL, og den andre halvparten via fylkeskommunene til tiltak i fylkene. Miljødirektoratet fordeler mellom fylkene ut fra antall kommuner, innbyggertall – og foretar en viss skjønsmessig justering. Miljødirektoratet fordelte totalt 26,250 mill til fylkeskommunene i 2018. Trøndelag mottok her mest med 2,430 mill kr, mens Akershus fikk 2,190 mill, Hordaland 2,100 og Rogaland 2,000. I andre enden av skalaen mottok Aust-Agder og Finnmark 0,91 mill kr.

Andre friluftslivsmidler

Denne oversikten omfatter bare tilskuddsmidler som fordeles av fylkeskommunene. Det fins en rekke andre tilskuddsordninger som også har stor betydning for utvikling av friluftslivsmuligheter; spillemidler til løyper i fjellet og overnattingshytter, spillemidler til aktivitetstiltak for barn og ungdom, statlige aktivitetsmidler fordelt gjennom nasjonale friluftslivsorganisasjoner, midler fra Extra-stiftelsen, Frifond-midler, midler fra Gjensidigestiftelsen, Sparebankstiftelsen og andre stiftelser for å nevne noe. I tillegg bevilger kommunene midler til tiltak i egen kommune.

Landskonferanse friluftsliv i Trondheim 22.-24. mai

Mer informasjon og påmeldingsskjema: www.friluftsråd.no. **HUSK PÅMELDINGSFRIST 12.APRIL**

Friluftsliv-info

gis ut av Friluftsrådenes Landsforbund (FL), med daglig leder, Morten Dåsnes, som ansvarlig. Friluftsliv-info kommer ut uregelmessig og inneholder stoff om friluftslivsforvaltning og -politikk.

Friluftsrådenes Landsforbund, FL

**Eyvind Lyches vei 23 B, 1338 SANDVIKA, tlf 6781 5180,
nettside; /www.friluftsråd.no, E-post: post@friluftsråd.no**